

A TEST FÖLTÁMADÁSA

„Et exspecto resurrectionem mortuorum.“
„Várom a holtak föltámadását.“

Karl Rahner a test föltámadásáról írt cikkének bevezetésében igen szellemesen beszél a nyomtatott és a szívünk katekizmusa közötti nagy különbségről. Ha nem is nyomtatnánk ki, de mégis jó volna, ha legalább egyszer mindnyájan leírnánk az utóbbi katekizmust is: összeállítanánk a katolikus igazságokat, amelyeknek megvallása életünkön is meglátszik. A lélek halhatatlansága bizonyára még a nagyon gyarló katolikusok katekizmusából sem maradna ki, a test föltámadása azonban sok katolikus testvér életének katekizmusában sincsen benne, akik szeretik magukat „jó” katolikusoknak nevezni. Akik viszont fölemelt fővel vallják: „hiszem a test föltámadását”, azokat tisztelettel megkérem: mutassák meg nekem, miben látszik meg e hitük életükön? Azt szeretném, ha soraim elolvasása után nemcsak azt mondanák lelkesebben, hogy „hiszem”, hanem sóvárgóbban imádkoznák: „várom (exspecto!) a holtak föltámadását”. Jó volna, ha zeneileg képzett olvasóim számára hanglegyezen csatolhatnám ezt a részt a világhírű misék Credó-jából, s míg soraimat olvassák és ezentúl mindig ott zsongana lelkükben a legnagyobb daltól, a számunkra legértékesebb katolikus hitágazat: várom, várom, várom...

Igehirdetésünk beteges elvékonyítását jelenti, hogy túlsokat beszélünk a lélekről és keveset az emberről. A lelkipásztorok sokat emlegetik a lelki életet, a lelkiséget, a bensőséget; sürgetik a lelkiolvasmányt. A lelkiatyák vezetik a lelki gyermekeiket. A szemináriumokban külön lelkiigazgatók vannak e célra. Nem vesszük észre, hogy a lélek létezése és a lélek halhatatlansága nem jellegzetesen katolikus, mégcsak nem is kiskarikított keresztény, hanem általános emberi kincs. A kereszténység a test föltámadásának nagyszerű hitét adja az emberiségnek; a lélek árnyékszerű továbbélésében még a görög és római pogányok is hittek. A Hádést elfogadó és a plátói halhatatlanságot valló pogány korintusiaknak adja Szent Pál a nagyszerű keresztény többletet a test föltámadásáról az első korintusi levél 15. fejezetében, amely örök időkre kérdésünk legklasszikusabb tárgyalása marad.

A föltámadás az ember üdvözítésének nagy befejező ténye. Jézus az embert jött keresni és üdvözíteni (Lk. 19, 10), nem csupán a lelket. Pásztoroknak, jópásztoroknak vallja magát, de lelkipásztoroknak soha. Szent Pétert is bárányai: az emberek, nem a lelkek legfőbb pásztorává teszi. Az emberek halászaivá rendeli apostolait (Mt. 4, 19); „lélekaláadását”-ról nem beszél. Szentségei által nemcsak a lelket, hanem a testet is megszenteli. Akik csak a lelket akarják üdvözíteni, elárulják emberi mivoltukat, félreértik legelembibb emberi hivatásukat. Mi igenis a föld gyermekei vagyunk, akiknek hivatása, hogy az anyagi világ hódolatát értelmes, okos gondolkodásukkal és szabadon szerető szívükkel bevigyék az Isten szentélyébe. „A mindenség nagy, szent dala” a mi ajkunkon csendül meg értelmes énekként a Teremtő előtt, aki bennünket nem egy angyal és állat keverékének szánt, hanem az angyalokhoz hasonló, de azoktól éppennyű különböző halhatatlan lélekkel áldott meg, amint testünk is csak hasonló az állati testhez, de ugyanakkor egész berendezkedésében lényegesen különbözik is attól. Annyira egymásra teremtette Isten bennünk e kettőt, hogy a föltámadásig nemcsak a test halott a lélek nélkül, hanem az üdvözült lélek számára is természetellenes lesz a test nélküli létezés: Istennek külön tevékenységgel kell pótolnia azt, amit egyébként a megismerésnél és az akarati tevékenységénél a testtől kap. Bennünk egész földi

életünkben minden tevékenység emberi tevékenység: a lélek és a test együtt és egymásban működő közös megmozdulása; a legelvontabb szellemi gondolkodásnál és a legmagasztosabb Isten-szeretetnél dolgozik nemcsak a lélek, hanem az agyvelő is...

A föltámadás valósága

Vegyük elő Ezekiel próféta 37. fejezetét és a lemezjátszóra a remek néger szpirituálét tegyük föl: Ezekiel, siess a völgybe... Egyszerre olvasuk és halljuk az Úr parancsát, nyomában a száraz csontok zúgását. Látjuk, amint lábcsontról bokacsont, szárcsont, térdcsont, combcsont visszatér előbbi helyére. Izom köti össze azokat és bőr feszül rajtuk. Végül a legnagyobb profétálásra „a négy szél tájékaról” előjön a lélek, „beléjük száll... életre kelnek; és lábukra állnak, mint valami igen nagy sereg”. A mai ember hiába olvassa a „Föltámadunk” szót a temetők kapuján. Ellenzenves neki. Sőt bárhol olvassa is e szót, mindig temetőszagot érez. Mintha nem is ezt olvasná, hanem csak azt: „meghalunk”. Úgy vagyunk saját föltámadásunkkal, mint az apostolok az Úr föltámadásával voltak. Hányszor jövendöltek nekik: „Az Emberfiának Jeruzsálemben kell mennie, sokat kell szenvednie a vénektől, főpapoktól és írástudóktól; megölik, de harmadnapra föltámad.” Az utolsó szót még alig hallják és Szent Péter máris közbe szól: „Ments Isten, Uram! Ilyesmi nem történhetik Veled.” (Mt. 16, 21 k.) Mi sem szeretünk hallani a saját föltámadásunkról, mert a halál a föltámadásba vezető út. Így vannak a hívők a föltámadással.

A nem-hívó világnál persze másképpen áll a dolog. Szent Pál areopaguszi beszéde, a szónoklás történetében, minden idők egyik legszellemezebb beszéde marad. Hallgatták is az athéni bölcsek a beszédet az „ismeretlen Istenről”, aki „a mennynek és földnek Ura”; „Ő ad mindenkinek életet, lehelletet, mindent”; „akiben élünk, mozgunk és vagyunk”. Amikor Szent Pál a föltámadásról kezd szólni, „némelyek gúnyolódni kezdtek, mások meg azt mondták: erről majd még máskor is meghallgatunk téged” (Csel. 17, 16—32). Rosszabbul járt a „népek apostola” Cezareában a vendég Agrippa király előtt. Amikor a föltámadásig jutott el beszédében (és eddig Szent Pál majdnem minden beszédében eljutott), a római helytartó, „Fesztusz harsány hangon közbekialtott: Elment az eszed, Pál! A sok tudomány elvette az eszedet”. (Csel. 26, 23 k.) A főtanács előtt ezzel a kijelentésével menekült meg az apostol: „A holtak föltámadásába vetett remény miatt állok a bíróság előtt.” E szavak hallatára a farizeusok úgy összevesznek a szadduceusokkal, hogy az ezredesnek katonaságot kell hivatnia. „A szadduceusok ugyanis azt állítják, hogy nincs föltámadás, sem angyal, sem lélek, a farizeusok viszont mindezt vallják” (Csel. 23, 6—10).

Nem csoda, hogy a farizeusok ilyen lelkesen állnak ki a föltámadás mellett, hiszen az ószövetségi Szentírásból szebbnél szebb helyet olvasunk a test föltámadásáról. Jób testi gyötrelmei között ebben reménykedik: „Tudom, hogy megváltóm él s a végső napon fölkelek a földről; és ismét körülvételem bőrömmel, és saját testemben látom meg Istenemet; és magam látom meg őt, és önnön szemem nézi őt, és nem más! E remény el van téve keblemben!” (Jób 19, 25 k.). E remény olyan mélyen volt még a farizeusok lelkében is, hogy — habár egyebekben nagyon eltorzult bennük a vallás — ezt az elemi reményüket ők is őrizték. A szabadsághős Makabeus Judás még a harcok hevében is gondol arra, hogy áldozatra gyűjtsön az elesettekért, „mert helyesen és jámborul gondolkodott a föltámadásról. Ha nem remélte volna ugyanis, hogy az elesettek föl fognak támadni, fölösleges és hiábavaló dolognak látszott volna imádkozni a holtakért” (2 Mak. 12, 43 k.). Az egyház az évfordulós gyászmisében szent-

leckeeként olvastatja e részt. Úgy akarja, hogy bennünk is a megholtjaink föltámadásáért aggódó és áldozatot bemutató szeretet éljen. Dániel próféta a végső idők rajzolásánál nem hagyja ki a föltámadást: „Akkor azok közül, kik a föld porában alszanak, sokan fölébrednek: némelyek az örök életre, mások pedig, hogy örök gyalázatot lássanak” (Dán. 12, 2).

Az Úr Jézus szinte Dániel szájából veszi át a föltámadás igazságának hirdetését: „Eljön az óra, amikor a sírokban mindnyájan meghallják Isten Fiának szavát. Akkor előjönnek, akik jót cselekedtek, az élet föltámadására, akik pedig gonoszat cselekedtek, az ítélet föltámadására” (Ján. 5, 28 k.). A pápa piros színben mutatja be a gyászmisét. Mindig sajnálom, hogy egyébként az egyház a fekete színnel alkalmazkodik e világ síránkozó gyászához. A gyászmisék a megholtak számára a legnagyobb és legértelmesebb vigasztalást adják, a hátramaradottaknak pedig a legtökéletesebb vigasztalást. Milyen édes vigasztalás a temetési gyászmisék szentleckejében: „Nem akarjuk, testvérek, hogy az elhunytak felől tájékozatlanok legyetek, hogy szomorodjatok, mint a többiek, akiknek nincs reményük. Ha Jézus, mint ahogy hisszük, meghalt és föltámadt, akkor Isten azokat is, akik Jézusban hunytak el, vele együtt föltámasztja” (1 Tesz. 4, 13 k.). Így vigasztalt Szent Pál. A temetési gyászmisék evangéliumában már maga az Úr Jézus jön, hogy vigasztaljon. Az Isten Fia mindnyájunkhoz olyan családiaságot tanúsít, mint Máriaéhoz és Mártaéhoz. Minden halálos betegségben nekünk is azt üzenhetné: „A betegség nem okozza halálát, hanem Isten dicsőségére lesz, hogy ezáltal megdicsőüljön az Isten Fia.” Ha ezután nekünk mégis úgy kell látnunk, hogy az isteni ígélet ellenére eltávoznak mellőlünk még a legkedvesebbek is, akkor Jézus megnyugtát: „Testvéred föl fog támadni. . . Én vagyok a föltámadás és az élet: aki énbenem hisz, még ha meghalt is, élni fog. Mindaz, aki belém vetett hittel él, nem hal meg sohasem.”

Márta finom szemrehányására: „Uram, ha itt lettél volna, nem halt volna meg testvérem” — válaszolta az Úr ezeket. Mikor utóbb Máriától ugyanezt a szemrehányást kapja, neki már nem vigasztaló szót mond, hanem a sírhoz megy és életre hívja testvérük négy nap óta oszladozó hulláját. A temetési misék evangéliumában biztatásul és vigasztalásul nekünk mondja most mindezt az Úr, de egyszer majd minden kedves halottunkkal és velünk is megteszi, amit Lázárral tett. Négy nappal vagy négyezer évvel halálunk után ?! Ez nemcsak az örökkévalóság Úra előtt mindegy, hanem azok számára sem jelent lényeges különbséget, akiket nem e halandó életre hív vissza, mint Lázárt, hanem a boldog örök életre. Nem sokat számít, mennyit pihentünk előbb; hogy meddig voltunk magként az Isten veteményes kertjében. Fontos, hogy Jézus hívó szavára testünk részére is megkezdődik a boldog örök élet. Csendesesen elaludt az Úrban — mondták a régi keresztények és a koporsókra olyan jelet tettek, a katakombák falára olyan képeket festettek, amelyek a föltámadás gondolatával vigasztalták őket. Lázár föltámasztása, Jób és Dániel képei gyakran találhatók ott; mellettük sokszor szerepel a fönix és a páva.

A római katekizmus a plébánosok lelkére köti, hogy legalább akkora fáradságot fordítsanak a föltámadás hirdetésére, mint az ateizmus fordít annak tagadására. Így akarja, hogy a föltámadás hirdetése elérje a hívek-nél egyszerű gyümölcseit: hálásak legyünk az Úr iránt, aki majd örök életre hívja egyszer porlandó testünket; a föltámadás gondolata vigasztaljon minket a testi szenvedésben és vegye el a halál félelmének fullánkját. „Mikor a romlandó test romolhatatlanságba öltözik és a halandó halhatatlanságba, akkor válik valóra az Írás szava: A győzelem elnyelte a halált”. „Akkor”, sőt előre is nyugodtan kérdezhetjük: „Halál, hol a te győzelmed ? Halál, hol a te fullánkod ?” (1 Kor. 15, 54). De addig is biztasson

a föltámadás reménysége: szent és tiszta élet által igyekezzünk föltámadásunkat minél dicsőségesebbé tenni; a szentségek jó és gyakori vétele által szenteljük meg testünket a föltámadásra. Amint itt a testnek is része van, sőt néha nagyobb része emberi küzdelmünkben és lemondásunkban, szenvedésünkben és gyötrődésünkben, amelyekkel az örök életet kiérdemeljük, úgy méltó, hogy része legyen testünknek az örök életben is.

Krisztus műve bennünk

„Caro salutis cardo” (a test üdvössége a sarok) — mondja Tertullian. Amint az ajtó „sarkán” fordul meg, úgy a valóban szép keresztény élet a földön és túlvilági boldogságunk „a test” üdvösségén fordul meg. Üdvösségünk csak elkezdődik, amikor lelkünk Isten színelátására jut. Megdicsőülésünk a test föltámadásában fejeződik be. Kell, hogy egész lényünket megremegtesse a kereszténység által fölemelt és megszentelt emberi sóvárgás, amelyet a gyászmisék nyitányában így imádkozunk: „Ad te omnis caro veniet”, „Hozzad minden test jusson el” (Zsolt. 64, 2). Föltámadásról beszélni, testünk föltámadását várni csak a kereszténységben lehet. Minden más világnézet mélézva néz a hulló falevélre és a sírba tett emberi testre. Az Úr Jézus Krisztusban az Ige az emberi testet fölvitte a legszentebb, „nem kézzel alkotott szentélybe” (Zsid. 9, 24), a Szentháromság ölére. Jézus mennybemenetelével az emberi test az angyalok minden dicsősége és fönsége fölé került. (Zsid. 1, 4). Ám ezzel csak elkezdődött Jézus diadala. Krisztus halottaiból, „mint a holtak zsongója” támadt föl (1 Kor. 15, 20). „Ő a kezdet, az elsőszülött a holtak közül, hogy az övé legyen az elsőség mindenben” (Kol. 1, 18). „Az elsőszülött Krisztus, majd azok, akik Krisztushoz tartoznak” (1 Kor. 15, 23). Krisztushoz tartozásunk az egyetlen „jogalap” a föltámadásra. Föltámadásunk Jézus Krisztus megváltói művének beérése bennünk. Gyökeresen legyőzte a halált nemcsak maga számára, hanem mindnyájunk részére, akik hozzá tartozunk. A történelem vége és beteljesedése az üdvösségnek tökéletes érvényesítése lesz, amely Jézus föltámadásának diadalában elkezdődött és az utolsó keresztény föltámadásában fejeződik be. „Akkor válik valóra az Írás szava: A győzelem elnyelte a halált. Halál, hol a te győzelmed? Halál, hol a te fullánkod? ... Istennek hála! Ő segít minket győzelemre Urunk Jézus Krisztus által” (1 Kor. 15, 54).

Jézus Krisztus nélkül föltámadásra gondolni vagy föltámadásról beszélni örület volna. Csak Jézustól várhatjuk testünk föltámadását. Föltámadásunk Jézus érdemein alapul. Részünkről szükséges, hogy Jézushoz csatlakozzunk az egyház titkában: a titokzatos Testben már megdicsőült a Fő, szükségszerűen árad tovább a megdicsőülés a titokzatos Test minden tagjára: „Isten az Urat föltámasztotta, és minket is föl fog támasztani hatalmával. Nem tudjátok, hogy testetek Krisztus tagja?” (1 Kor. 6, 14 k.). Így Jézus táborhegyi megdicsőülése nemcsak az ő örök megdicsőülésének elővételezése, hanem egyúttal a mi jövődő dicsőségünk bemutatása is. Ezért az Anyaszentegyház is, amikor a színévaltozott Krisztus szépségét szemléli, a tökéletes fiúváfogadást emlegeti és azt kéri, hogy az Atya bennünket is a dicsőség Királyának örökös társaivá és dicsőségének részesévé tegyen. Krisztus isteni szépsége — a táborhegyi percekét leszámítva — csak emberi lelkén érvényesült. Ezzel párhuzamosan a kegyelmi élet szépsége nálunk is csak a lelken jut kifejezésre a földön.

Az Oltáriszentséget mint testünket is örökre megdicsőítő eszközt adja nekünk az Úr. Mielőtt a kafarnaumi zsinagógában e csodálatos kenyeret megígérné, így nyilvánítja ki Küldőjének akaratát: „Annak, aki engem küldött, az az akarata, hogy abból, amit nekem adott, semmit el ne veszít-

sek, hanem föltámasszam az utolsó napon. Atyám akarata az, hogy mind-az, aki látja a Fiút és hisz benne, örökké éljen. Én föltámasztom az utolsó napon” (Ján. 6, 39 k.). Testét és vérének az atyai szándéknak megvalósítására adja: „Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, annak örök élete van, és én föltámasztom az utolsó napon” (Ján. 6, 54). Az áldoztatórácstól tehát nemcsak a lélek, hanem a test örök életére is nagyszerű kilátás nyílik. A tökéletes áldoztatási formula nem az, amellyel a híveknek nyújtja az egyház a legszentebbet; ... őrizze meg lelkedet az örök életre; hanem az, amellyel az egyházi rend szertartásában áldoztat a püspök: ... őrizzen meg téged az örök életre.

Ma már szerencsére közhelyszerűen ismert Szent Ignácnak, Antióchia nagy vértanúpüspökének elnevezése az Oltáriszentségről: „A halhatatlanság orvossága.” Klasszikus rövidségben talán nem, de teológiai mélységben föltétlenül vetekszenek vele Alexandriai Szent Cirill szavai: „Ami természete szerint romlandó, azt nem lehet másképp a romolhatatlan életre emelni és abban megtartani, mint hogy testileg annak testével kapcsolódik össze, aki természeténél fogva maga az élet: vagyis az Isten Egyszülöttjének testével.” Jó ezeket a nagyszerű összefüggéseket így átgondolni. Horatius mondása: „Non omnis moriar”, a keresztény ember ajkán így alakul: „Omnino non moriar!” Ez a kereszténység legnagyobb ígérete számunkra és minden egyéb ígérétenek beteljesedése bennünk. Ezért nem csupán „sorsdöntő”, hanem „örök életet döntő” kérdés számunkra: hogyan érhetjük el ez ígért megvalósulását. Mit kell tennünk azért, hogy ez bennünk is megvalósuljon?

Szent Pál az Úr Jézus föltámadását a Szentlélek tevékenységének tulajdonítja: „Megtétetett az Isten hatalomban lévő Fiának a szentség Lelke szerint a halottaiból való föltámadása által” (Róm. 1, 4). Jézus föltámadásával párhuzamosan a mi föltámadásunkat is a Szentléleknek tulajdonítja a rómaiakhoz írt levél: „Ha pedig bennetek van annak Lelke, aki Jézust föltámasztotta halottaiból, ő, aki Krisztus Jézust halottaiból föltámasztotta, életre kelti a ti halandó testeteket is bennetek lakó Lelke által (Róm. 8, 11). A Szentlélek kiadásának nagyszerű útja ez: az örök Igéről átárad Jézus emberi lelkére a megtestesülésben. Husvétkor teljesen — láthatóan is! — hatalmába veszi Jézus egész emberi természetét: testét is. Pünkösdkor Jézus titokzatos Testére áramlik tovább: eltölti a Test igazán élő, kegyelem állapotában élő tagjainak lelkét. Föltámadásunkkor majd tökéletes mértékben veszi birtokába azok testét is, akik nem úzték ki őt lelkükből. Így árad a Szentlélekkel együtt a megdicsőülés is az Ige Személyéről emberi lelkére, testére. Onnan titokzatos Testére egészen addig, amíg minket is testestül-lelkestül oda nem emel, ahol szent embersége is van: a Szentháromság ölére.

Milyen a föltámadt test?

Akinek megvan *Händel* Messiás-oratóriuma, azt kérem, hogy a lemezjátszóra tegye föl most az oratórium utolsó részét, amely a föltámadásról szól: „Mindnyájan elváltozunk, hirtelen egy szempillantás alatt a végső harsona szóra. Megszólal a harsona, mire a holtak romlatlanságra támadnak föl, mi pedig elváltozunk. Ennek a romlandó testnek föl kell öltenie a romlatlanságot, ennek a halandónak a halhatatlanságot” (1 Kor. 15, 52 kk !). A nagyszerű kürt és basszus szólót engedjük ne csak lelkünkre, de még idegeinkre is hatni! A föltámadás nem annyit jelent csak, amennyit Lázár, a naimi ifjú, vagy Jairus leánya részére jelentett: visszatérést a földi életbe. Két szempontból jelent végtelenül többet. Akiket Jézus föltámasztott, azok újra meghaltak, a dicsőséges föltámadás után viszont a lé-

lek és a test soha többé el nem válik egymástól. Lázárék e földi életbe tértek vissza, a mi testünk az utolsó napon megdicsőül, egészen átszellemmül a lélek „átistenülése” szerint, annak mértékében. Különösen a második szempontot kell nagyon hangsúlyoznunk, mert e nélkül az első sem érne semmit. A test jelenlegi állapotában, ormótlanul, megdicsőülés nélkül a lélek tökéletes boldogságának nem előmozdítója, hanem akadályozója lenne.

Azt kérdezhetné valaki, hogy támadnak föl a holtak? Milyen testtel jönnek majd elő? Mennyi anyag lesz a föltámadás utáni testben mostani testünkből, hiszen testünk anyaga hét év alatt kicserélődik? Mi lesz az anyaggal, amely az idők folyamán több ember testének része volt? Válaszul egyszerűen idézem a korintusi levelet: „Oktalan! amit elvetsz nem kel életre, ha csak előbb meg nem hal. Amit vetsz, nem növény, amely csak azután fejlődik, hanem pusztá mag, például búzaszem vagy más egyéb. Isten pedig testet ad neki tetszése szerint, még pedig minden mag-nak a neki megfelelő testet” (1 Kor. 15, 35 kk.). A test föltámasztása a teremtésnél nagyszerűbb isteni tett. A minket mindentől magához emelő, üdvözítő Istennek, a kegyelem Istenének leghatalmasabb tette. Ha kegyelmi életünk önmagában is hittitok, mennyivel inkább annak legpompásabb teljességében, legfölségesebb tökéletes befejezésében. Erről is elmondhatjuk: „Szem nem látta, fül nem hallotta, emberi szív föl nem fogta, amit Isten azoknak készített, akik szeretik Őt” (1 Kor. 2, 9). *Scheebennel*, a múlt század második felének és minden idők egyik legnagyobb német hittudósával együtt nagyon kell hangsúlyoznunk, hogy testünk dicsőséges föltámadása szigorú értelemben vett hittitok. Nem tudjuk, földi ésszel nem is tudhatjuk, hogyan hajtja végre az üdvözítő Isten e mindenható tettét. Maga a test föltámadása is természetfölötti mű: nem történhet meg csak Isten rendkívüli hatalma által. Hasonlóképpen isteni mű a test örökéletben tartása is. Még sem ezek az egészen szigorú értelemben vett hittitkok, hanem a megdicsőülés, amelyben a föltámasztott testnek része lesz: az anyag e legfölségesebb megszentelése Isten által.

Hittudományunk Szent Pál óta mégis annyi vonzót és szépet tud erről a bennünket legközelebről érintő hittitokról mondani. Miben áll a nagyszabású „elváltozásunk”, amikor harsona szóra föltámadunk? Milyenek leszünk, amikor a romlandó test felölti a „romolhatatlanságot” és a halandó „a halhatatlanságba” öltözik? Részletesen magyarázza nekünk Szent Pál: „Más a nap sugárzása, más a hold fényessége, más a csillagok tündöklése; sőt egyik csillag fényessége is különbözik a másiktól. Ilyen a holtak föltámadása is. Romlásra vetik el — romlatlannak támad föl. Dicsőtelenül vetik el — dicsőségben támad föl. Erőtlenségben vetik el — erőben támad föl. Érzéki testet vetnek el — szellemi test támad föl. Ha van érzéki test, van szellemi is, amint az Írás mondja: Ádám, az első ember élő lényé lett, az utolsó Ádám pedig éltető lélekke... Ezért amint hordtuk a földi ember képét, úgy hordani fogjuk a mennyeknek képét is” (1 Kor. 15, 41—49).

Aquinói Szent Tamás egy szóval így fejezi ki a föltámadt test tulajdonságait: „Plena subiectio corporis ad animam.” (A test teljes alárendelése a léleknek.) Az eredeti bűn következtében testünk lázadó lett lelkünkkel szemben. Nem mindenben készsleges eszköze lelkünknek. Mennyit panaszkodnak erről nemcsak az aszkéták, hanem a tudósok, művészek és a sportemberek is. Itt a földön az értelmes és erősakarátú lélek is kénytelen a testet, annak sokszor bűnös igényeit és kényelmét szolgálni. Ez a lélek legnagyobb megaláztatása... A föltámadás után a test mindenben a lélek készsleges eszköze lesz. A test tökéletlenségeit a lélek izzása emészti

meg. Az Isten látásában a Szentlélek szeretet-izzásában megdicsőült lélek átadja a testnek saját tulajdonságait. Mint a tűz közli magát az arannyal: átadja izzását és ezzel megtisztítja az aranyat a salaktól. A föltámadáskor megjelenő lélek, az Isten erejével és szépségével fölruházva, annyit ad át a testnek átistenített lényének szépségéből és boldogságából, amennyit az egyáltalán befogadni képes.

Testünk megmarad ugyan anyagnak, de a lélek erejében és szépségében leveti az anyagi jellegével járó minden tökéletlenségét. A test anyagi jellege egészen háttérbe szorul az ember megjelenésén, és a lélek sugárzik egész külsején. Itt a földön is sugárzik valami az arcon, a szemén — lelkünk tükrén — a lélek tisztaságából, szépségéből, de e sugárzás csak az anyag sötét erdejébe behatoló gyöngé napsugár. A föltámadás után egész emberi lényünk — testünk is! — az üdvözült lélek szépségét, tisztaságát, édességét és boldogságát sugározza. Mindenben a lélek tökéletes uralma látszik meg testünkön, amely lelkünk természetfölötti fényéhez hasonló ragyogást kap. Itt a földi életünkben — még egy Prohászka is panszkkodik erről — inkább test vagyunk, mint lélek; a föltámadás után inkább lélek leszünk, mint test.

A test legsúlyosabb tökéletlenségeit Szent Pál sorolja föl: romlás, nemtelenség, erőtlenség (gyöngeség) és érzékiség (állatiasság). A föltámadásban az újra egyesült lélek isteni erejével és szépségével végérvényesen kizárja testünkől e fogyatékoságokat. A romlásnak: betegségnek, szenvedésnek, halálnak nem lesz többé hatalma az örökké romolhatatlan test fölött, amely a lélek romlatlanságába öltözött. A test nemtelen csúnyaságai helyett mindenben Krisztus dicsőséges testéhez leszünk hasonlók. Isten szépségétől elragadtatott lelkünk annyit ad magából a testnek, amennyit az átvenni képes. A lélek szépsége tündököl majd egész testünkön, mint az ártatlanság a gyermek szemében, mint a jóság az édesanyák arcán, mint a szellem kiválósága a legtehetségesebb emberek homlokán és azok tekintetében.

A földön testünket gyöngeség jellemzi: nem eszköze, hanem sokszor inkább akadálya annak, amit a lélek megvalósítani szeretne. A föltámadás után az álom vagy fáradtság, a gyöngé idegzet vagy ellankadás nem lesz többé akadálya a lélek terveinek és szándékainak útjában: a test mindig megfelelő jó eszköze lesz a léleknek. Megkapja ehhez a kellő „finomságot” is. Mostani életünkben sokszor mennyire otromba és esetlen a test a lélek finomságával szemben. Hányszor akadályozza a lélek szárnyalását. Föltámadásától kezdve testünk is könnyed lesz, mint a gondolat, erős, mint a szeretet. A tér nem köti, amint az gondolataim szárnyalásának vagy szeretetem kiadásának sem lehet akadálya. Megvalósul rajta, amit Scheeben így fejez ki: az anyagiasság és az anyagiság által föltételezett tökéletlenségek legyőzése; a test megtisztúsása és átszellemülése isteni erő által. Schütz hasonlóan írja: a megdicsőült lélek teljesen átjárja a test minden porcikáját, és ezáltal közli vele magasabb létformájának tökéletességét.

Az anyagiság minden rozsdáját, amely nem méltó Istenhez és nem maradhat meg az Isten közelében, a lelkünkben izzó Szentlélek tüze emészti meg. A föltámadásban válik teljessé az anyag megszentelése, amely itt a földön elkezdődött a szentség vétele, a lélek fegyelme és uralma által. Az Isten színelátásából érkező lélek úgy egyesíti magával a testet, hogy az is méltó legyen az Isten színelátására; így testünk is bevonulhasson Krisztus dicsőséges testével együtt a legszentebb szentélybe: a Szentháromság örökké boldog világába. Az emberi testet és azon keresztül az anyagi világot is az Isten méltó templomává teszi a lélek. Az ember

a föltámadásban válik igazán „új teremtmény”-nyé (2 Kor. 5, 17; Gal. 6, 15) ölti magára az „új ember”-t, aki Isten hasonlóságára tiszta igazságban és szentségben alkotott teremtmény (Ef. 4, 24).

Szent Péter így ír: „Mí azonban új égre és földre várunk, amely az igazság otthona” (2 Pét. 3, 13). Szent Pál is érzi e vágyat: „A sóvárgással eltelt természet Isten fiainak megnyilvánulását várja. Hiszen a természet is hiábavalóságnak van alávetve, nem önként, hanem a miatt, aki alávette. De megmarad az a reménye, hogy a mulandóság szolgálai állapotából fölszabadul Isten fiainak dicsőséges szabadságára. Tudjuk ugyanis, hogy az egész természet együtt sóhajtozik és vajúdik mindaddig. De nemcsak az, hanem mi is, akik magunkban hordjuk a Lélek zsengejét: mi is sóhajtozunk és várjuk a fogadott fiúságot, testünk megváltását” (Róm. 8, 19—23). Az anyagi világ megdicsőülését testünk megdicsőülésének mintájára kell elgondolnunk, amellyel a legbensőbb kapcsolatban van. Mint a lélek lakóhelye a test, úgy a test lakóhelye a világ. A lélek megdicsőülése magával hozza a test dicsőségét, a test megdicsőülésének lesz következménye az egész anyagi világ dicsőséges átalakulása. A Jelenések könyve ezt rajzolja meg az új Jeruzsálem képében: „... a város utcái tükörfényes színaranyból voltak. Templomot nem láttam benne. Az Úr, a mindenható Isten és a Bárány a temploma. A városnak nincs szüksége sem napvilágra, sem holdsugarra: Isten dicsősége világítja meg, fénye pedig a Bárány. Világosságában járnak a nemzetek, és a föld királyai hódolnak neki. Kapuit nem zárják be soha, hiszen nincs is ott éjszaka. Kincseikkel, értékeikkel neki adóznak a nemzetek. De nem léphet be oda tisztátalan, szentségtörő és hazug, csak az, aki föl van jegyezve a Bárány életkönyvébe...” (Jel. 21, 21—27).

Rövid fejtegetésünket azzal a mondattal zárjuk, amellyel Szent Pál fejezi be a test föltámadásáról szóló tanítását: „Fáradjatok minél többet az Úr ügyéért szüntelen, hiszen tudjátok, hogy fáradozástok az Úrban nem hiábavaló” (1 Kor. 15, 58).

INTROITUS

*Ki nyitja meg a betett Könyvet?
Ki szegi meg a töretlen időt?
Lapozza fel, hajnaltól-hajnalig
emelve és ledöntve lapjait?*

*Az ismeretlen tüzvészébe nyúlni
ki merészel közülünk? S ki merészel
a csukott könyv leveles sűrűjében,
ki mer kutatni? S hogy mer pusztá kézzel?*

*És ki nem fél közülünk? Ki ne félne,
midőn szemét az Isten is lehányja,
és leborulnak minden angyalok,
és elsötétül minden kreatúra?*

*A Bárány az, ki nem fél közülünk;
egyedül Ő, a Bárány, kit megöltek.
Végigkocog az üvegtengeren,
és trónra száll. És megnyitja a Könyvet.*

Pilinszky János